

DÁBLÍK

Elektronický zpravodaj pro členy a přátele Cally • Číslo 267 • Vychází 13. srpna 2026

Milé čtenářky, milí čtenáři,

máme za sebou další vlnu veder, která spolu s dramaticky nízkými srážkami vysušila již tak notně vyschlou Evropu. A další tropické dny „na obzoru“. Pomalu nám už ani nepřijde, že třetí desítka tropických dnů v polovině léta není nic normálního, co jsme dříve v Česku zažívat nemuseli. Ale hodně lidí si všimlo, že zmizely potoky, mnohé řeky se scvrkly na čůrky, umírá život v nich, vyschly studánky i studny, schnou stromy i ostatní vegetace. Zemědělci nemají dobrou úrodu a farmáři otavu, takže ani čím v zimě nakrmit ovce, koně či dobytek. Bez vody trpící lesy se stávají prostřeným stolem pro kůrovce a další škůdce. Jak se ukázalo, ani projektanti jaderných elektráren na Dunaji nepočítali, že by kdy klesla voda tak hluboko, že si pro ni již výkonná čerpadla nemají jak sáhnout. A kdyby si sáhla, již tak teplou vodu ohřejí na teplotu smrtící pro život v řece. O hořící Francii, Španělsku či Řecku snad ani psát nemusím.

Člověk by si řekl, že teď, když každý zažívá dopady klimatické změny na vlastní kůži, napřeme (a naši politici jako první) síly na důstojné přežití nejen letošního kritického roku, ale i těch dalších. A přestane zpochybňování nástrojů, které mají naše emise skleníkových plynů snížit. Ale ouha. Dozvídáme se, že takové počasí tu bylo vždy s připomínkou velkého sucha s neúrodou v roce 1947 (pomohlo k moci gottwaldovským komunistům) nebo dokonce středověku, kdy měla vyschnout i Vltava.

Nu, asi je to skvělá příležitost vysvětlovat rozdíl mezi počasím (ano, vlna veder, či suchý rok, to je počasí) a klimatem (když za poslední dekády výrazně vzroste počet tropických dnů a jsou stále teplejší nebo méně a méně prší, protože teplejší Arktida pozměnila proudění vzdušných mas, které přinášely vlhkost od oceánu nad Evropu). Avšak i tak různé podivné profily na sociálních sítích zahrnují debaty nesmysly, že to ne uhehné elektrárny jsou příčinou, ale ty větrné.

A asi všichni jsme si uvědomili, co výstižně shrnul Michal Berg: „Rozpálená planeta nám bere svobodu. Svobodu pohybovat se po světě tehdy, kdy chceme. Svobodu klidně spát. Svobodu jasně myslet, tvořit a učit se. Svobodu dělat to, co nás baví: jezdit na kole, běhat, sportovat venku, procházet se přírodou nebo venčit psy. Svobodu radovat se. Svobodu být milí ke svému okolí. Roky slýcháme, že nám svobodu vezme klimatická politika. Doopravdy nám ji bere zničené klima.“

Úvodem naše Dáblíku se (opět) věnujeme velké novele stavebního zákona, která může přinést zásah do naší svobody větší, než si dnes mnozí myslí. Až vám developeři zastaví kus krajiny vedle vašeho domu, zastíní zahradu, vykáčí starou alej a vy budete před stavebním úřadem s prázdnýma rukama, teprve vám dojde, co vládní koalice připravila. Napište svým senátorkám a senátorům, Ti teď budou rozhodovat.

Omlouvám se, že nyní jsme nebyli schopni vydávat zpravodaj každý měsíc, jak jste byli zvyklí. Snad nám i tak zůstanete věrní.

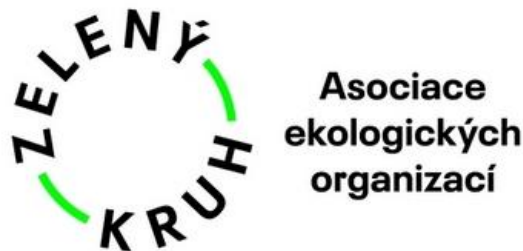
Edvard Sequens

V OBSAHU TAKÉ NAJDETE

K novému stavebnímu zákonu	str. 2-5
Mozaikové seče budějovických trávníků opět podpořily biodiverzitu	str. 8-9
Pozvánky na akce	str. 25-28

Nový stavební zákon: rezignace na ochranu životního prostředí a vlastnických práv, výjimky pro velké soukromé investory

Poslanecká sněmovna 10. července těsnou většinou 88 ku 79 hlasům schválila poslanecký návrh nového stavebního zákona a 41 dalších zákonů – včetně zákona o památkové péči a zákona o ochraně přírody a krajiny. Opozice byla v odporu k zákonu jednotná. Předtím ale klub ODS pomohl vládním poslancům omezit ochranu přírody v ochranných pásmech národních parků či zařadit spalovny nebezpečného odpadu mezi vyhrazené stavby s jednodušším povolováním. Tyto pozměňovací návrhy předložili Motoristé a podpořili vládní poslanci. Bez hlasů ODS by ale žádný z nich neprošel.

Deklarovaným účelem zákona je zrychlit povolování staveb v Česku. Aktuální návrh, nyní projednáváný v Senátu, však zrychlení negarantuje. Návrh výrazně redukuje práva vlastníků nemovitostí a zvýhodňuje největší investory před ostatními, dramaticky snižuje ochranu zdraví a životního prostředí. Návrh vznikl způsobem, který je v demokratické společnosti nepřijatelný.

Likvidace ochrany veřejných zájmů

Stavební zákon v základních zásadách stanoví, že výstavba je ve veřejném zájmu a má téměř vždy přednost a že o ochraně jiných veřejných zájmů rozhoduje pouze stavební úřad. Orgán, jehož hlavním úkolem je povolovat stavby, bude tedy zároveň rozhodovat o záboru zemědělsky nejcennější půdy, o kácení stromů, o zásazích do vodních toků či o výjimkách z ochrany ohrožených druhů rostlin a živočichů. Orgány památkové péče ztratí pravomoc vydávat závazná stanoviska ke stavebním zásahům do památkových rezervací a zón. Ochranná pásma památkových zón a rezervací zůstanou, budou-li zřízena do konce roku 2028, ve výjimečných případech do roku 2030. Krajské úřady ale na přehlašování nemají kapacity, řada ochranných pásem tak zanikne. Zkracuje se také maximální doba archeologického výzkumu na 6 měsíců, přitom ke všem zásadním objevům dosud dochází až po této lhůtě. Dotčené orgány, tam kde jim zůstává možnost se vyjádřit, mají předepsány velmi krátké lhůty, a pokud se vyjádřit nestihnou, nastává fikce jejich souhlasu.

Omezení práv vlastníků nemovitostí a místních obyvatel

Lhůty pro prostudování podkladů a formální podmínky pro námitky jsou nastaveny tak, že bez zapojení externích profesionálů je efektivní účast vlastníků nemovitostí, kteří sousedí se stavebním záměrem, v povolovacím řízení de facto vyloučena. Námitky vlastníků se navíc mohou nově týkat jen omezení jejich vlastnických práv. Nemohou tedy rozporovat dopad stavby na jejich zdraví, kvalitu života nebo životního prostředí. Novela umožní povolit stavby, které nesplňují hlukové limity. Rozhodující bude ekonomická náročnost pro jejich splnění. Přístup k soudní ochraně bude ztížený, neboť uplatnit před soudem bude možné jen argumenty, které účastník uplatnil již v řízení o povolení stavby.

U vyhrazených staveb, mezi které patří mj. rozsáhlé bytové komplexy či spalovny nebezpečného odpadu, se ruší možnost odvolání. Občané i vlastníci nemovitostí se nebudou moci vyjádřit k úpravám územního plánu, neboť o nich bude v neveřejném jednání rozhodovat jen rada obce a pořizovatel územně plánovací dokumentace. Také při povolování hlubinného úložiště jaderného odpadu s možnými dopady do života tisíců následujících generací již nebude přípustné odvolání. K průzkumům pro hlubinné úložiště včetně vrtů už také nebude třeba souhlasu vlastníků pozemků, na nichž se průzkum bude dělat.

Méně projektů bude podléhat procesu posouzení vlivů na životní prostředí. Například u parkovišť se limit pro posouzení zvyšuje z 500 míst na 800 míst. U obchodních komplexů se bude posouzení vztahovat

na projekty se záborem 1,5 ha místo dnešního 0,6 ha. Proces EIA přitom slouží k tomu, aby se občané mohli včas vyjádřit k velkým stavebním záměrům a předejít zbytečným konfliktům v dalších fázích projektování.

Územní plán půjde obejít

Územní plán určuje, co se v obci smí a nesmí postavit, schvaluje ho zastupitelstvo po veřejném projednání. Nově může být plán upraven na míru konkrétnímu záměru, a to v neveřejném procesu bez projednání s odbornými orgány, sousedy či veřejností. Řada změn v územních plánech se bude projednávat ve zkrácených lhůtách.

Výhody pro velké soukromé investory

Tzv. vyhrazené stavby získávají procesní výhody. Centrální Úřad rozvoje je bude povolovat ve zrychleném režimu bez možnosti odvolání. Mezi tyto privilegované stavby patří spalovny nebezpečného dopadu, jezy či stavby pro hromadné bydlení. Pravidla přitom neříkají, že má jít o zajištění dostupného nájemního bydlení. Tento pojem naopak ze zákona vypadává. Opatření tak podpoří spekulanty a stávající situaci na trhu s bydlením spíše zhorší.

Jednoduchá legalizace černých staveb

Kdo staví bez povolení, dostává do ruky argument, jak stavbu jednoduše legalizovat. Návrh obsahuje paušální výjimku pro černé stavby — a to jak pro ty už postavené, tak pro budoucí. Výslovně uvádí, že černá stavba se dodatečně povolí, pokud by odstranění bylo pro stavebníka nepřiměřeným zásahem. Konec ochrany stromů, půdy i řek

Snižuje se ochrana nejcennější zemědělské půdy. Novela nově otevírá možnost rozsáhlé výstavby obchodních center, logistických hal, skladů i fotovoltaických elektráren až do vzdálenosti 0,5 km od silnic, železnice či letišť. Nově bude možné bez povolení kácet stromořadí v případě běžných oprav vodovodů a

kanalizací. V zastavitelném území ochranného pásma národních parků nebude potřeba souhlas orgánu ochrany přírody k povolování staveb, používání chemie, změnám vodního režimu či terénním úpravám. Návrh také prolamuje ochranu řek. Malé vodní elektrárny mají být nově považovány za stavby v převažujícím veřejném zájmu, ačkoli na rozdíl od jiných druhů obnovitelných zdrojů mají zásadní a nevratný vliv na své okolí - přehradí tok, odebírají vodu z koryta a brání rybám v migraci.

Tisíc stran bez připomínkového řízení

Zásadní legislativní změně, která se dotýká 42 zákonů, nepředcházely analýzy fungování stávajících pravidel. K návrhu chybí posouzení dopadů (RIA), neprošel meziresortním připomínkovým řízením ani kontrolou Legislativní rady vlády. Nevíme, kdo obsáhlý návrh připravil, ani kdo přípravu zaplatil. Návrh se ukázal jako špatně připravený, když jej samotní předkladatelé museli narychlo opravit ve Sněmovně souborem pozměňovacích návrhů o 1100 stranách, opět bez informace, kdo a za čí peníze takto rozsáhlý materiál připravil. K výslednému návrhu bylo podáno přes 130 dalších pozměňovacích návrhů.

Detailnější rozbor nedostatků návrhu je k dispozici [na stránkách organizace Arnika](#). Na nedostatky upozorňují také analýzy a argumenty [Sdružení místních samospráv](#), [Sdružení tajemníků městských a obecních úřadů ČR](#), profesních sdružení ([Česká komora architektů](#), [ČKAIT](#)), [akademiků a odborné veřejnosti](#).

Podle tiskové zprávy a informačního listu Zeleného kruhu

Stavební zákon může zastavit už jen Senát. A dopis od vás

Senát začne zákon projednávat na schůzi od 19. srpna. Předseda Senátu Miloš Vystrčil už avizoval podrobnou debatu a nevyloučil ani zamítnutí. Právě tady je slabé místo celého zákona: pokud ho Senát vetuje, vrátí se do Sněmovny, kde na přehlasování veta nestačí prostá většina přítomných. Ústava vyžaduje nejméně 101 hlasů všech poslanců. Koalice jich při schvalování dala dohromady 88.

„Věříme, že Senát tento škodlivý návrh zamítne. Vládní koalice jej protlačila těsnou většinou a je tedy

možné, že následně nebude mít dost hlasů na přehlasování senátního veta,“ říká ředitelka Zeleného kruhu Petra Kolínská.

Svou senátorku či senátora [najdete](#) podle bydliště na webu Senátu — u každého jména je e-mail i telefon do kanceláře. Nejsilnější je dopis psaný vlastními slovy. Napište, že bydlíte v jejich obvodu, a vyberte jednu konkrétní věc, která se týká právě vás: stromy ve vaší ulici, pole za obcí, památkovou zónu ve vašem městě, spalovnu, o které se u vás mluví. Zdvořile požádejte, aby zákon zamítli — v této podobě opravit nejde. Nepřeposílejte šablony: deset osobních dopisů znamená víc než tisíc kopií téhož textu. A pište teď, ať dopisy dorazí před 19. srpnem — zákon budou ještě předtím projednávat senátní výbory a právě tam se rodí postoj celé komory.

E-mail není jediná cesta. Senátorské kanceláře mají úřední hodiny přímo v obvodech a schůzku s asistentem, nebo i se senátorem samotným, si může domluvit každý volič. Pomůže i krátký zdvořilý telefonát. Senátoři a senátorky jsou voleni většinově a osobně — na rozdíl od poslanců je nechrání stranická kandidátka a hlasy z obvodu pro ně znamenají všechno. Proto má právě u nich osobní apel takovou váhu.

Pokud si chcete argumenty ověřit nebo rozšířit, Arnika [shrnula](#) hlavní problémy novely v přehledu po tématech — od ochrany přírody přes památky až po mýty o pomalém povolování — a psát senátorům [vyzvala](#) hned po hlasování Sněmovny.

Zákony o tom, jak bude vypadat ulice, ve které žijete, se obvykle píšou daleko od vás a bez vás. Tenhle má ale neobvykle křehkou většinu a poslední pojistku v komoře, jejíž členové jsou zvyklí naslouchat svým obvodům. Osmdesát osm hlasů stačilo na Sněmovnu. Na přehlasování Senátu stačit nemusí — pokud senátoři a senátorky uslyší, že lidé doma o zákonu vědí a nesouhlasí s ním. Dopis zabere dvacet minut. Změna územního plánu vaší obce podle nových pravidel jedině zasedání rady.

[Blog Zeleného kruhu](#)

Stavební zákon: vrty pro úložiště již bez souhlasu vlastníků pozemků a povolení úložiště na úkor života ve vybraných obcích

Problematická [novela stavebního zákona](#) se zahrnutím obrovského množství změn, v jaké ji schválila Poslanecká sněmovna, dorazila do Senátu Parlamentu. Ten se jí bude zabývat v srpnu. Pro obce, obyvatele i vlastníky pozemků v lokalitách, kde státní úřady hledají místo pro definitivní uložení vysoce radioaktivních odpadů přináší návrh zákona novinky, které ještě více vychylují nerovnováhu rozhodování

ve prospěch státu na jejich úkor. Budeme se proto obracet na senátorky a senátory zastupující naše ohrožené regiony, aby novelu v této podobě odmítli.

Stavbou pro energetickou bezpečnost se nově má stát stavba skladu a úložiště radioaktivního odpadu [cestou obsažené novely zákona č. 416/2009 Sb., o urychlení výstavby strategicky významné infrastruktury]. Proti povolení hlubinného úložiště by pak nebylo přípustné odvolání a platily by krátké lhůty pro povolení, které nebude možné prodloužit. I dotčené orgány veřejné správy chránící veřejné zájmy by měly mít pouhých 20 dnů k vydání vyjádření nebo závazného stanoviska k tak komplikovanému záměru s možnými dopady do života tisíců následujících generací. Na případnou žalobu vůči vydanému povolení bude pouhý měsíc. Ze zákona se pak hlubinné úložiště má stát veřejně prospěšnou stavbou, což omezí možnosti obcí i krajů hájit své oprávněné veřejné zájmy a zjednoduší vyvlastnění.

Jestliže dnes na provádění průzkumných geologických prací, kam patří i vrty, musí existovat dohoda s vlastníkem pozemku, zákon po změně umožní souhlas zcela obejít. Investor nebo jím zmocněná osoba bude moci vstupovat a vjíždět na jakékoliv pozemky a provádět průzkumné práce i bez souhlasu jejich majitelů.

Michael Forman, mluvčí Platformy proti hlubinnému úložišti a starosta města Horažďovice z lokality Březový potok řekl: „*Připravované změny zákona razantně omezují vlastnická práva občanů nejen při povolování úložiště, ale již při vyhledávání lokality, což v praxi může znamenat významný faktický zásah do území ještě před rozhodnutím o vlastní stavbě. Jedná se o tzv. salámovou metodu, která dále oslabuje postavení dotčených obcí i vlastníků nemovitostí. Věříme, že zákon v této podobě neprojde.*“

Tisková zpráva Platformy proti hlubinnému úložišti

Zelený kruh vyzval premiéra, aby zastavil nenávistnou rétoriku Motoristů

Zelený kruh zaslal premiérovi [otevřený dopis s výzvou](#), aby zastavil útoky Motoristů na nevládní organizace a úředníky. Podle zástupců ekologických organizací a dalších osobností Motoristé vyvolávají ve společnosti nenávist.

Slovní agresivita představitelů Motoristů vůči nevládnímu sektoru a zaměstnancům státu v posledních týdnech eskalovala. Proti dehumanizujícím výrokům se ohradily odbory, právní kroky podniklo Hnutí DUHA, které zaslalo předžalobní výzvy Petru Macinkovi i Filipu Turkovi. Na demonstraci proti politice Motoristů na ministerstvu životního prostředí se 19. dubna sešlo zhruba dva tisíce lidí. Přesto útoky neustávají.

Zelený kruh proto oslovil přímo předsedu vlády. V otevřeném dopise, který podepsali účastníci říjnového setkání zástupců ekologických organizací s Andrejem Babišem, jej žádá, aby z opakovaného používání nenávistného slovníku vyvodil důsledky.

„Nenávistnými výroky na adresu konkrétních organizací, jejich zaměstnanců a státních úředníků překročili představitelé Motoristů hranice demokratické debaty. Je odpovědností premiéra, který Motoristy do vlády pozval, aby jejich slovní agresi ukončil,” říká ředitelka Zeleného kruhu Petra Kolínská.

„Motoristé skutečně svými výroky posouvají hranici toho, co je ve veřejné debatě přípustné, a já sama zaznamenávám v komentářích nárůst urážek do „ekoteroristů,” doplňuje environmentální influencerka Rozárie Haškovcová.

Signatáři otevřeného dopisu: Petra Kolínská, ředitelka Zeleného kruhu · Barbora Bartušková Večlová, ředitelka Svobody zvířat · Jaroslav Bican, vedoucí energetické kampaně Greenpeace ČR · Karolína Brabcová, členka výkonné rady Arniky · Rozárie Haškovcová, environmentální influencerka · Jiří Koželouh, programový ředitel Hnutí DUHA · Šimon Pánek, ředitel Člověka v tísni · Edvard Sequens, Calla – Sdružení pro záchranu prostředí · Zdeněk Vermouzek, ředitel České společnosti ornitologické

Tisková zpráva Zeleného kruhu

Stavba silnice by ohrozila Tůně u Špačků

Přírodní památka Tůně u Špačků na jihu Českých Budějovic je podle vědců z Jihočeské univerzity a Biologického centra AV ČR unikátním a jedním z biologicky nejcennějších území v krajském městě. Žije v nich mnoho druhů živočichů včetně těch ohrožených. Změna územního plánu a možná výstavba silnice může silně narušit tento vzácný ekosystém.

Důvodem ochrany tohoto území jsou zbytky meandrů řeky Malše a drobné tůně, které vznikly po těžbě písku. Při výzkumu městských vodních ploch v roce 2025 (projekt: Biodiverzita vodních

ploch v Českých Budějovicích a jak ji podpořit) vzorkovali vědci celkem 18 stojatých vod – od retenčních nádrží u hypermarketů přes rybníčky ve Stromovce až po větší nádrže a několik přírodních tůň. Součástí výzkumu byly také dvě tůně v přírodní památce Tůň u Špačků – jedna menší a druhá, největší tůň v celé památce. Všechny lokality navštívili v průběhu roku třikrát a pomocí různých metod vzorkovali vodní hmyz, obojživelníky a ryby. Závěrem tohoto projektu pak doporučili, jak podpořit biodiverzitu pomocí vhodných zásahů: od jednoduchého vypuštění či vylovení ryb až po odbahnění a revitalizaci některých ploch, které v průběhu roku vyschly.

Jako vůbec nejbohatší na biodiverzitu vyšla z výzkumu malá tůň u Špačků, kde vědci našli 31 druhů vodních brouků, 12 druhů vodních ploštic, 6 druhů vážek, 6 druhů ryb a 1 druh obojživelníků, celkem 293 jedinců. Velká tůň pak hostila zdaleka nejvíc jedinců ze všech sledovaných ploch, a to 1178. Celkem tu vědci zjistili 19 druhů vodních brouků, 12 druhů vodních ploštic, 11 druhů vážek a 6 druhů ryb. Druhové bohatství této lokality převyšuje většinu ostatních vodních ploch ve městě. Jedná se tak o jednu z nejbohatších lokalit na území Českých Budějovic, které se vyrovná počtem druhů pouze tůň na bývalém vojenském cvičišti mezi

Vrbenskými a Vávrovskými rybníky. V rámci popularizační akce City Nature Challenge, organizované Biologickým centrem AV ČR, zde při jarní procházce byla také potvrzena, podle hlasitého projevu, silná populace kuňky obecné v další tůni, čolci obecní, užovka obojková a nově je tu také patrná činnost bobra evropského. Vyskytuje se tu také ubývající karas obecný a nově i vzácná a celoevropsky chráněná vážka jasnokvrnná. Všechny tyto informace ukazují na biologicky velmi cenné území na dosah pro obyvatele města. Taková území zároveň zlepšují kvalitu života obyvatel a slouží jako důležitý prostor pro rekreaci a kontakt s přírodou.

„Takto vysoká biodiverzita v městském prostředí je unikátní. Jak se ukazuje, tak za přírodou člověk nemusí vyrazit pouze mimo město, ale zajímavé druhy může najít i zde, včetně druhů ohrožených,“ říká Vojtěch Kolář z Přírodovědecké fakulty Jihočeské univerzity a Entomologického ústavu Biologického centra AV ČR, který výzkum organizoval. *„Ačkoliv, zde byly nalezené nepůvodní invazní druhy ryb, jako střevlička východní či výše mimo rezervaci slunečnice pestrá, je vidět, že tento ekosystém je stabilní a druhově velmi bohatý,“* dodává Kolář. Nepůvodní druhy do oblasti pravděpodobně zanesl člověk. *„Lidé by neměli vypouštět ani vysazovat do přírody nic, co chovají doma nebo pěstují na zahrádce, jelikož tím mohou způsobit výrazné škody. Tyto druhy ryb silně ohrožují biodiverzitu, tady se naštěstí nerozmnožily, ale výše po proudu jsou v jedné revitalizované tůni už silně přemnožené,“* vysvětluje Vojtěch Kolář.

„Tůň kolem řek patří mezi nejohroženější vodní biotopy, které z naší krajiny stále mizí. Jejich rybí společenstvo je často unikátní, a tak bohužel ubývá s počtem tůň. V oblasti přírodní památky Tůň u Špačků byl v roce 2015 nalezen ohrožený piskoř pruhovaný, od té doby ho zde ale již nikdo nepotvrdil,“ doplňuje Petr Blabolil z Přírodovědecké fakulty JU a Hydrobiologického ústavu BC AV ČR.

Změna územního plánu a možná blížká výstavba silnice může silně narušit ekosystém Špačkových tůň. Projíždějící auta zvyšují hluk a emise, uvolňují se z nich také různé škodlivé látky, například z pneumatik nebo zimních chemických posypů, které jsou toxické pro ryby, obojživelníky a pravděpodobně i další skupiny vodních organismů. To může vést ke snížení reprodukční schopnosti obojživelníků, úhynu ryb i zhoršení kvality vody v tůních.

„Vodní ekosystémy jsou velmi citlivé na jakékoliv zásahy a blízká výstavba je může silně ovlivnit. Zároveň je potřeba si uvědomit, že pro ochranu cílových druhů je potřeba nejen chránit tůň, ale i širší okolí, jelikož obojživelníci či vážky tráví ve vodě pouze část svého vývoje. V dospělé fázi života využívají širší okolí, kde hledají úkryt, zimoviště i potravu. Jakákoliv blízká výstavba tak značně omezí jejich vývoj,“ dodává Kolář. „Tato výstavba pak může znamenat silnou bariéru pro migraci těchto druhů, kdy bude lokalita uzavřena ze dvou stran, jelikož ze západní části už ji teď uzavírá dálnice. To může vést k izolovanosti populací a následnému vymření.“

Jihočeští vědci vyzývají k opatrnosti při plánování výstavby, aby nedošlo k degradaci tohoto cenného území a ztrátě jeho biologické hodnoty. Při zemních pracích může dojít k narušení podpovrchových vod nebo ke změně hydrologické bilance území. Doporučují zachovat dostatečně širokou ochrannou zónu bez zásahů v okolí tůní a zohlednit migrační koridory organismů při jakémkoliv plánování výstavby. Zároveň by tůň měly být propojeny i s dalšími vodními biotopy, aby mezi nimi mohla probíhat i nadále migrace. Trend by měl být podle vědců opačný – i v městském prostředí by se měly plochy bohaté na biodiverzitu spíše chránit. Například Praha má 92 maloplošně zvláště chráněných území, která jsou široce využívána veřejností k rekreaci.

Tisková zpráva Přírodovědecké fakulty Jihočeské univerzity

Mozaikové seče budějovických trávníků opět podpořily biodiverzitu

Méně časté sečení městských trávníků v Českých Budějovicích se ji stalo tradicí. Po celou sezónu na nich kvetou byliny a nabízejí potravu opylovačům, včetně řady ohrožených druhů.

„Na mozaikové seči trávníků vlastně není nic obtížného. V minimální variantě se trávník rozdělí na dvě poloviny, jejichž sečení se střídá tak, aby vždy jedna z nich kvetla. V Českých Budějovicích se s tímto přístupem péče o trávníky můžeme setkat na sídlištích, v parcích, ale i v centru města,“ říká Lenka Štěřbová z Ústavu výzkumu globální změny AV ČR.

Na výběru ploch pro mozaikové sečení spolupracují biologové s magistrátem a firmami, které trávníky sečou. Vhodné trávníky vybírají s ohledem na zastoupení kvetoucích bylin nebo výskyt opylovačů. Dnes už se mohou opřít o dlouhodobý monitoring kvetoucích ploch, který zahrnuje každoroční botanický i entomologický průzkum

„Každoročně v Českých Budějovicích srovnáváme mozaikově sečené trávníky s plochami sečenými několikrát ročně nakrátko. Výsledky našeho monitoringu přesvědčivě dokazují, že extenzivně sečené trávníky hostí mnohem větší množství hmyzích druhů i jedinců, než krátce strížené trávníky. Mozaikové sečení trávníků tedy prokazatelně pomáhá opylovačům, ale i mnoha dalším živočichům. Umožňuje také rostlinám vykvést a vysemenit se. A navíc je rozkvetlý trávník prostě krásný,“ uzavírá Jiří Řehounek.

Jen v loňském roce zaznamenali biologové během monitoringu budějovických trávníků ve dvou termínech 85 druhů ze skupiny žahadlových blanokřídlých (včely, vosy, kutilky, zlatěnky a další skupiny), 21 druhů denních motýlů a 65 druhů býložravých brouků. Z toho deset druhů blanokřídlých řadíme do tzv.

červeného seznamu ohrožených druhů.

Monitoring z letošní sezóny samozřejmě ještě probíhá, už teď ale můžeme prozradit, že jsme při něm narazili na zajímavé druhy. Hned na dvou kvetoucích trávnících u křižovatky na Dlouhé louce a u Velkého jezu (a také na tzv. květnatém pásu v parku Stromovka) to byla ohrožená samotářská včela pískorypka chrastavcová, která se v Českých Budějovicích objevuje opakovaně a sbírá pyl na chrastavci rolním. Opakovaně se na zdejších trávnících nalézá také ohrožená mandelinka rudokřídlá. A naopak poprvé jsme letos pozorovali běláška ovocného, dříve široce rozšířeného motýla, který koncem 20. století z České republiky úplně vymizel a nyní se opět rozšiřuje.

Jiří Řehounek

Květnaté pásy v českobudějovickém parku Stromovka jsou právě v plném květu

Od roku 2017 oživují českobudějovický park Stromovka a také místní vědecký kampus květnaté pásy. Pokud je chcete vidět v plném květu, je právě ideální doba.

„Jako květnaté pásy označujeme plochy oseté semínky původních dvouděložných rostlin, které mají vytvořit na pohled pěkné, druhově rozmanité enklávy v městské nebo zemědělské krajině a zároveň podpořit motýly, včely a další zajímavé živočichy. V ideálním

případě k jejich vysévání využíváme tzv. regionální osevní směsi, do kterých se semínka sbírají v daném regionu,“ vysvětluje botanička Klára Řehounková z pracovní skupiny Ekologie obnovy při katedře botaniky Přírodovědecké fakulty JU, která stála u zrodu projektu květnatých pásů v Českých Budějovicích.

Květnaté pásy vznikly původně jako nápad na oživení zemědělské krajiny v Německu. Díky pracovní skupině Ekologie obnovy při katedře botaniky PřF JU byly květnaté pásy s upraveným složením semenných směsí vytvořeny v městském prostředí Českých Budějovic, konkrétně do vědeckého kampusu a městského parku Stromovka.

„Neustálé sečení trávníků nedovoluje bylinám vykvést, což je pro motýly, včely a další opylovače samozřejmě problém. Na budějovických květnatých pásech od počátku probíhá entomologický monitoring, v rámci kterého sledujeme denní motýly a žahadlové blanokřídlé, jako jsou včely, čmeláci, kutilky nebo zlatěnky. Pokud porovnáme květnaté pásy s běžně sečenými trávníky ve městě, rozdíl v počtu druhů i jedinců je v obou sledovaných skupinách propastný,“ říká entomolog Jiří Řehounek ze spolku Calla, který monitoring koordinuje.

Květnaté pásy hostí také ohrožené druhy hmyzu. Vloni bylo během jejich monitoringu zjištěno celkem 111 druhů žahadlových blanokřídlých, z toho 11 druhů patří do červeného seznamu ohrožených druhů. Letos byla na jednom z květnatých pásů zaznamenána např. ohrožená včela pískorypka chrastavcová.

„V druhé polovině července uvidíte v parku Stromovka květnaté pásy opravdu v plném květu. Právě

kvetou např. třezalka tečkovaná, chrpa luční, dobromysl obecná, kakost luční, divizna knotovitá nebo mrkev obecná. Jinak v nich ale uvidíte alespoň část rostlin kvetoucích od května až do konce září. V druhé polovině léta však začnou pásy pomalu odkvéstat, což je důležité kvůli tvorbě semen, která vyklíčí v dalších letech,“ uzavírá Klára Řehounková.

Jiří Řehounek

Podrobnější informace najdete ve skládačce „Květnaté pásy ve městech“, která je ke stažení zde:

https://www.calla.cz/data/hl_stranka/ostatni/skladacka_Kvetnate_pasy.pdf

Informace k přírodě blízké péči o městskou zeleň jsou k dispozici na webu „Příroda ve městě“:

<https://calla.cz/cz/priroda-ve-meste>

FOTOBLOG

Monitoring kvetoucích trávníků v Českých Budějovicích

Méně časté sečení městských trávníků v Českých Budějovicích se ji stalo tradicí. Po celou sezónu na nich kvetou byliny a nabízejí potravu opylovačům, včetně řady ohrožených druhů. V dnešním fotoblogu vám přinášíme zajímavé „úlovky“ z mozaikově sečených ploch: ohroženou samotářskou včelu pískorypku chrastavcovou, ohroženou a pro Budějovice typickou mandelinku rudokřídlou a šířícího se běláška ovocného.

Jiří Řehounek

Pískorypka chrastavcová

Bělásek ovocný

Mandelinka rudokřídla

Hmyz roku 2026: Kudlanka nábožná

Česká společnost entomologická (ČSE) vyhláší v roce 2026 Hmyzem roku kudlanku nábožnou. Kudlanka představuje dokonalého hmyzího predátora, který se od počátku milénia nebývale šíří Českou republikou. Zároveň díky pověstnému kanibalismu, velkým očím a postoji, který připomíná modlíci se postavu, přitahuje kudlanka neustále lidskou pozornost.

Se svými sedmi až osmi centimetry patří kudlanka nábožná mezi naše největší druhy hmyzu. Svoji velikost kudlanky ovšem kompenzují nenápadným, zeleným či žlutavě hnědým zbarvením. Dravý životní styl kudlanky se odráží v jejím vzhledu. Mají velmi pohyblivou hlavu a nápadně velké oči. Dominantní je ale masivní a otrněný přední pár tzv. „loupeživých“ končetin. Ty také vedly k jejímu českému pojmenování, jméno kudlanka je odvozeno od slova „kudla“. Kudlanka útočí ze zálohy, po zaměření provede extrémně rychlý výpad, kterým se zmocní své kořisti.

Kudlanky jsou opředeny řadou pověstí a mýtů, které se týkají především sexuálního kanibalismu (samice během páření sežere samečka). Tento jev se u kudlanek skutečně vyskytuje, přestože k němu dochází přibližně jen v jedné třetině případů. Dospělí samci žijí jen krátkou dobu, zpočátku proto pro páření vyhledávají především syté partnerky, které produkují více feromonů. Jak se jejich život chýlí ke konci, přestávají být vybíraví a více riskují. V případě napadení však páření nekončí ani po ukousnutí hlavy samce, akt je řízen nervovou soustavou nacházející se ve zbytku těla.

Dospělé kudlanky potkáme od července do října. Po páření kladou samice na různý podklad vajíčka do pěnovitého obalu, tzv. ootéky. Vajíčka zde přezimují, larvy se líhnou v dubnu či květnu dalšího roku a po šesti až osmi svlecích dospívají.

Kudlanka nábožná byla ještě koncem 20. století vzácným obyvatelem jižní Moravy, ale díky teplejšímu klimatu a intenzivní dopravě se rozšířila téměř po celé ČR s výjimkou jižních a západních Čech, přičemž se nevyhýbá ani vyšším polohám. ČSE ve spolupráci s Národním muzeem a Přírodovědeckou fakultou UK vyhlásila veřejnou mapovací akci s cílem dokumentovat současné rozšíření kudlanky nábožné v ČR. Pokud kudlanku nábožnou objevíte, dejte nám o ní vědět prostřednictvím aplikace iNaturalist, ať už využijete mobil přímo v přírodě nebo webové rozhraní později z domova.

Na naše jihovýchodní hranice doslova klepají dva nové druhy kudlanek. Jedná se především o velkou kudlanku zakavkazskou, kterou od naší kudlanky poznáme podle nápadných bílých skvrn, přibližně uprostřed předních křídel a chybějících tmavých skvrn na vnitřní straně předních končetin. Druhou je drobnější kudlanku Spallanzaniho která se mimo jiné vyznačuje skákavým pohybem a zkrácenými křídly u samic.

Česká společnost entomologická vyhlašuje iniciativu Hmyz roku každoročně od roku 2021. Cílem akce je představit široké veřejnosti zajímavé zástupce hmyzu, přispět tak k jejich popularizaci a zapojit veřejnost do jejich monitoringu. Klademe si tak za cíl pozvednout povědomí široké veřejnosti o fascinujícím světě hmyzu a problematice jeho ochrany.

Link pro mapování druhu: https://www.inaturalist.org/observations?project_id=272623.

Tisková zpráva ČSE (redakčně kráceno)

MALÝ OPRAVNÍK BIOLOGICKÝCH OMYLŮ

Levičácké sinice a řasy

Donald Trump se pustil do další války. Vede ji se sinicemi a řasami z washingtonského Zrcadlového jezírku. Zdejší mělká voda jako obvykle na jaře zezelenala a nepomohlo ani vypuštění a natření dna „modrou barvou americké vlajky“, což vymyslel prezident osobně. Leč voda opět zezelenala. Zatímco úřady tvrdily, že jde o „zbytek řas, jež se vytvořily během rekonstrukce v trubkách,“ Donald Trump obvinil ze zezelenání „radikální levicové šílence, pravděpodobně demokraty.“

Dovolujeme si napovědět, že by se zelenou vodou mohl souviset nadbytek živin nebo klimatické změny. Což samozřejmě nic nezmění na tom, že největšími levicovými šílenci jsou sinice a řasy, pročez by se mělo neprodleně uvažovat o jejich deportaci mimo území USA.

Jiří Řehounek

Chystá se Česko při prodloužení provozu Temelína a Dukovan obejít evropské právo?

Při červencovém ohlášení prodloužení provozu Jaderné elektrárny Temelín na osmdesát let nezazněly některé důležité informace zrovna tak jako v dubnu, když byly ohlášeny investice do prodloužení provozu Dukovan na stejných osm desítek let. K provozu obou jaderných elektráren dlouho pro projektované životnosti se totiž bude vyjadřovat nejen Státní úřad pro jadernou bezpečnost, ale nezbytné by mělo být

stanovisko Ministerstva životního prostředí po proběhlém procesu posuzování vlivů na životní prostředí (tzv. EIA). Nejde o formální krok. Kromě rozsáhlých technologických změn s delším provozem souvisí také větší množství radioaktivních odpadů včetně vyhořelého paliva nebo třeba odběry chladicí vody a související dopady do ekosystémů v prostředí, které proměňují klimatické změny. Analýzy, na které se oznámené prodloužení provozu odvolává, nejsou veřejně dostupné a ČEZ je již v případě Dukovan odmítl poskytnout jako své obchodní tajemství.

Pokud by se české úřady chtěly zákonnému posouzení vlivů prodloužení provozu Dukovan i Temelína vyhnout, budou stát před rizikem soudních sporů pro porušení evropského práva. Precedentní [rozsudek Evropského soudního dvora](#) pro prodloužení provozu (PLEX - Plant Life Extension) belgických reaktorů Doel 1 a 2 již rozhodl, že prodloužení provozu jaderných reaktorů o 10 let, spojené s rozsáhlými modernizačními pracemi, je „záměrem“ podle směrnice EIA a vyžaduje plnohodnotné posouzení a to včetně přeshraničních konzultací podle úmluvy ESPOO. K tomu musí dojít ještě před přijetím právního rozhodnutí o prodloužení.

Ohlašování delšího provozu jaderných reaktorů nebo podpisy jaderných memorand namísto řešení našeho ostudného posledního místa ve využívání obnovitelných zdrojů v Evropě jsou laciné body pro ministra Havlíčka. Ve skutečnosti o tom v budoucnu rozhodnou příslušné úřady. Již dnes by ale mělo varovat, že Česko patrně bude chtít porušit evropské právo i mezinárodní úmluvy vynecháním posouzení vlivu na životní prostředí.

Edvard Sequens

Přibývají memoranda i lokality modulárních reaktorů, otázky však zůstávají

Podepsané trojstranné Memorandum o porozumění mezi Ministerstvem průmyslu a obchodu, společností ČEZ a firmou Rolls-Royce SMR má vyvolat dojem pokroku v přípravě modulárních reaktorů v Česku. Ve skutečnosti nepřináší jediný závazek, jde o prohlášení, z něž lze odejít s pouhou měsíční výpovědní lhůtou. Memorandum jmenuje další lokality — Dětmárovice v Moravskoslezském kraji a Tušimice

v Ústeckém kraji, které již ČEZ několik let hodnotí a kde by mohly být modulární reaktory britské firmy. Vývoj nových reaktorů Rolls-Royce SMR je však prakticky na počátku. Z hlediska povolování ještě nebylo dokončeno [předlicenční hodnocení GDA \(Generic Design Assessment\)](#) dokládající, zda tento modulární reaktor splňuje britské regulační standardy, po němž by mohly následovat další kroky k licencování a povolování výstavby ve Velké Británii.

V případě Tušimic probíhá od května 2025 posouzení vlivů na životní prostředí EIA, které [ukazuje na řadu problematických otázek](#) k řešení, která budou i na severní Moravě. Patří mezi ně požadavky na odběr chladicí vody (v případě Tušimic je pro tři zde hodnocené modulární reaktory uváděna očekávaná roční potřeba 45,6 milionu m³ vody!). Bude takové množství dostupné s ohledem na postupující klimatické změny? Co způsobí vypouštění ohřátých vod zpět do řeky v době minimálních průtoků, jako zažíváme

tento rok? V případě Dětmovic lokalizace takřka na hranicích s Polskem může být navíc komplikací kvůli havarijnímu plánování a souhlasu obcí na polské straně.

Memorandum zmiňuje spolupráci na finančním a realizačním rámci včetně nástrojů exportního financování a uvažované podpory ze strany státu. Jak předpokládá vládní Analýza způsobů financování, stavět modulární reaktory má být možné s pomocí silné veřejné podpory, kterou zaplatí daňoví poplatníci či spotřebitelé elektřiny. Jestliže ČEZ usiluje stavět první modulární reaktory Rolls-Royce SMR po Velké Británii, bude cena jejich elektřiny daleko vyšší, než je cena obvyklá na trhu. [Podle zprávy renomované analytické společnosti Wood Mackenzie](#) náklady na elektřinu (LCOE) pro první generaci SMR se pohybují ve výši cca 160 eur/MWh. Studie předpokládá, že k poklesu na úroveň 85 eur/MWh dojde pouze za předpokladu masivního rozvoje této technologie. Zlevnit výstavbu SMR by měla sériová výroba modulů v továrnách a jejich montáž na místě. Je nejisté, zda se tento předpoklad právě u Rolls-Royce SMR naplní. Jisté je, že u velkých modulárních reaktorů AP1000 od Westinghouse selhal a k žádnému skutečnému zlevnění nevedl.

Označovat vyvíjené reaktory Rolls-Royce SMR, se kterým počítá ČEZ pro Temelín, Tušimice či Dětmovice, jako malé, je prakticky podvod na obyvatele, u jejichž domovů by mohly stát. Se svojí velikostí 470 MW spadají podle kategorie Mezinárodní agentury pro atomovou energii mezi reaktory střední a jsou prakticky stejně velké jako reaktory v Dukovanech (původně 440 MW, dnes 510 MW).

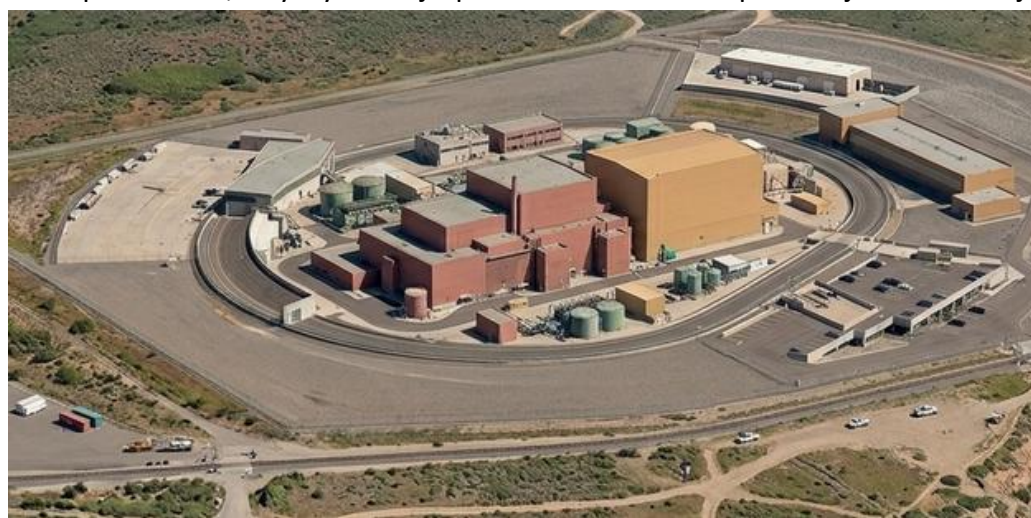
Střední modulární reaktor Rolls-Royce ještě vůbec není připraven ke stavbě ani ve Velké Británii, tím méně pak v Česku. Další memorandum nás k němu nijak nepřibližuje. Pokud chce ministr průmyslu vyšší energetickou nezávislost Česka a nižší ceny elektřiny, měl by především řešit podmínky pro vyšší využití obnovitelných zdrojů, kde jsme se propadli až na poslední místo mezi zeměmi Evropské unie.

Edvard Sequens

VYŠLO

Může jádro nahradit uhlí v teplárnách?

Jaderné modulární reaktory aktuálně nejsou řešením pro náhradu spalování uhlí v teplárenství. [Nová analýza](#) Centra pro dopravu a energetiku a sdružení Calla ukazuje, že zatímco velká tepelná čerpadla, využití odpadního tepla nebo geotermální energie jsou již komerčně ověřené a dostupné, modulární reaktory dnes patří k technologiím s vysokou ekonomickou i technologickou nejistotou a nebudou dostupné v čase, kdy bychom je potřebovali. Česká republika jako země s jedním z nejvyšších podílů

obyvatel zásobovaných z centrálních zdrojů tepla v Evropě musí hledat cesty, jak v teplárenství rychle nahradit uhlí, na jehož spalování je závislá pořád ještě bezmála polovina odběratelů.

O osudu většiny uhelných tepláren se bude rozhodovat už během příštích deseti

let, zatímco první nasazení modulárních reaktorů v Česku se očekává, pokud se podaří dokončit vývoj, nejdříve v roce 2035, a to v Temelíně. Velkou neznámou je pak cena jimi vyrobeného tepla. Pokud má Česko nahradit uhlí včas a za přijatelných nákladů, musí se podle analýzy soustředit především na technologie, které jsou již dnes ověřené v praxi a připravené k nasazení.

*„Moderní teplárenské soustavy v Evropě již nyní vyrábějí teplo pomocí celé řady technologií, založených na obnovitelných zdrojích energie,” uvádí autor*ka analýzy Nika Murzynová. „Nejčastěji jsou to velká tepelná čerpadla, která mohou využívat energii prostředí, ale také například odpadní teplo z čističek odpadních vod nebo průmyslových procesů; často jsou spojena s akumulací tepla či menšími záložními kotli. Navíc máme k dispozici analýzy, díky kterým víme, kde a jak jejich nasazení dává ekonomický smysl. Čekat v této situaci na chiméru v podobě tepelných jaderných reaktorů je mrhání časem i penězi, a přispívá ke zhoršování klimatické krize.”*

„Při úvahách, že uhelné kotle v městských teplárnách vyměníme za malé atomové reaktory, se často zapomíná na bezpečnostní aspekty. Stále zde může dojít k úniku radioaktivních látek a okolí musí být patřičně připraveno, bude muset být zajištěno střežení a ochrana, aby se taková teplárna nestala cílem teroristů nebo vojenským,” připomíná Edvard Sequens, energetický konzultant občanského sdružení Calla a doplňuje: „Opomíjen zůstává také problém vysoce radioaktivních odpadů, pro které jsme v Česku nenašli uspokojivé řešení, které by nebylo na úkor obyvatelů obcí, kde by mohly skončit.”

Nejdůležitějším a současně často nejlevnějším nástrojem dekarbonizace teplárenství není výstavba nových zdrojů, ale snižování celkové spotřeby tepla a zvyšování efektivity jeho distribuce a využití. Množství energie, které nebude nutné vyrobit, přepravit ani zaplatit, představuje nejrychlejší cestu ke snížení emisí, závislosti na dovozu paliv ze třetích zemí i samotného rozsahu a nákladů na transformaci teplárenství.

Vedle snižování spotřeby tepla a modernizace soustav existuje řada technologických řešení, která mohou přispět k postupnému nahrazení uhlí. Ve městech i průmyslových areálech vzniká značné množství tepla, které je dnes bez užitku odváděno do okolního prostředí. Významnou roli budou pravděpodobně hrát také velká tepelná čerpadla a za další z perspektivních technologií je v některých regionech považována geotermální energie.

Tisková zpráva Centra pro dopravu a energetiku a Calla (kráceno)

Zlevňování jaderné energetiky na úkor ochrany zdraví?

Tuto otázku vyvolává návrh amerického jaderného regulátora Nuclear Regulatory Commission (NRC), který připravuje zásadní změnu pravidel radiační ochrany v USA. Součástí návrhu je zrušení principu ALARA (As Low As Reasonably Achievable), tedy požadavku, aby ozáření pracovníků a obyvatel bylo udržováno na co nejnížší rozumně dosažitelné úrovni, i když je už pod stanovenými limity.

Důvodem této změny má být snaha snížit administrativní zátěž, urychlit povolovací procesy a především snížit stále rostoucí náklady na výstavbu nových jaderných zdrojů. Podle NRC se zákonné limity ozáření pracovníků ani obyvatel nemají měnit. Podle našeho názoru však princip ALARA není pouze administrativní překážkou, ale představuje jeden ze základních prvků ochrany zdraví v jaderném průmyslu. Jeho odstranění proto vyvolává otázky, zda snaha o zjednodušení pravidel a snížení nákladů nemůže v budoucnu oslabit důraz na ochranu pracovníků.

Navrhovaná změna se zatím týká pouze amerického regulačního systému. Může ale významně ovlivnit mezinárodní debatu o tom, jak nastavit rovnováhu mezi rozvojem jaderné energetiky, snahou o snížení nákladů a ochranou zdraví lidí.

Otázka nízkých dávek ionizujícího je stále předmětem odborné diskuse. Jihočeské matky [v minulosti upozornily](#) např. na výsledky studií, zaměřených na sledování možných genetických dopadů dlouhodobého působení nízkých dávek záření u pracovníků jaderných elektráren Temelín a Dukovany. Tyto studie byly prováděny v rámci tzv. Melkského protokolu, tedy na základě dohody mezi Českou republikou a Rakouskem zaměřené mimo jiné na hodnocení možných dopadů provozu jaderných zařízení.

Podle jednoho z autorů tehdejší studie MUDr. Pavla Rössnera u sledovaných pracovníků změny chromozomů související s radiací dávkou zjištěny nebyly. Studie nicméně zaznamenala u některých pracovníků JE Dukovany rozdíly v koncentraci proteinu p53 v bílých krvinkách, který souvisí s reakcí organismu na poškození genetického materiálu. Autoři studie proto doporučili pokračovat v dlouhodobém sledování pracovníků. Od provedení této studie uplynulo už přibližně 20 let. Přestože autoři doporučili další sledování, nejsou veřejně dostupné informace o tom, že by obdobná dlouhodobá studie zaměřená na genetiku proběhla, přestože sami autoři studie oslovili ČEZ, a.s. se žádostí a zdůvodněním vhodnosti dalšího sledování.

"Považujeme za velmi znepokojivé, že jaderný průmysl hledá cesty ke snižování nákladů na nové reaktory oslabováním principů, které mají chránit pracovníky i veřejnost před zbytečným ozářením," uvádí Daniela Magersteinová za spolek Jihočeské matky.

Tisková zpráva spolku Jihočeské matky

Česko je poslední ve výrobě elektřiny z obnovitelných zdrojů v EU

Poslední statistika Eurostatu z 1. července 2026 ukázala, že Česká republika byla v 1. čtvrtletí letošního roku s podílem 12,7 % výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů poslední v Evropské unii. Ještě za celý rok 2025 byla s podílem 16,6 % předposlední před Maltou. Nová data Komory obnovitelných zdrojů energie ukazují, že za tím nestojí nepříznivé přírodní podmínky, ale dlouhodobě pomalý rozvoj většiny obnovitelných technologií. V prvním pololetí letošního roku bylo v Česku připojeno 9 364 fotovoltaických elektráren a přibližně 8 000 tepelných čerpadel, nepřibyla však ani jedna nová větrná či vodní elektrárna ani bioplynová stanice. Každá členská země Evropské unie má jiné přírodní podmínky, přesto všech dalších 26 států dokázalo svůj potenciál využít lépe než Česká republika.

„Jsme poslední a s naplněním národního energeticko-klimatického plánu k roku 2030 to nevypadá růžově. Dělá a udělalo se hodně dobré práce v povolování, například ale akcelerační oblasti byly a jsou nesprávně uchopené, netransparentní a dělají víc škody než užitku. S podporou jsme nejdřív byli příliš štědří v NZÚ nebo bateriím, které to nepotřebovaly a nyní jdeme téměř na nulu, bez jakékoliv náhrady. Verbální podpora politiků by mohla a měla být intenzivnější a racionální, průzkumy opakovaně ukazují, že veřejnost OZE chce," říká předseda Komory obnovitelných zdrojů energie Štěpán Chalupa

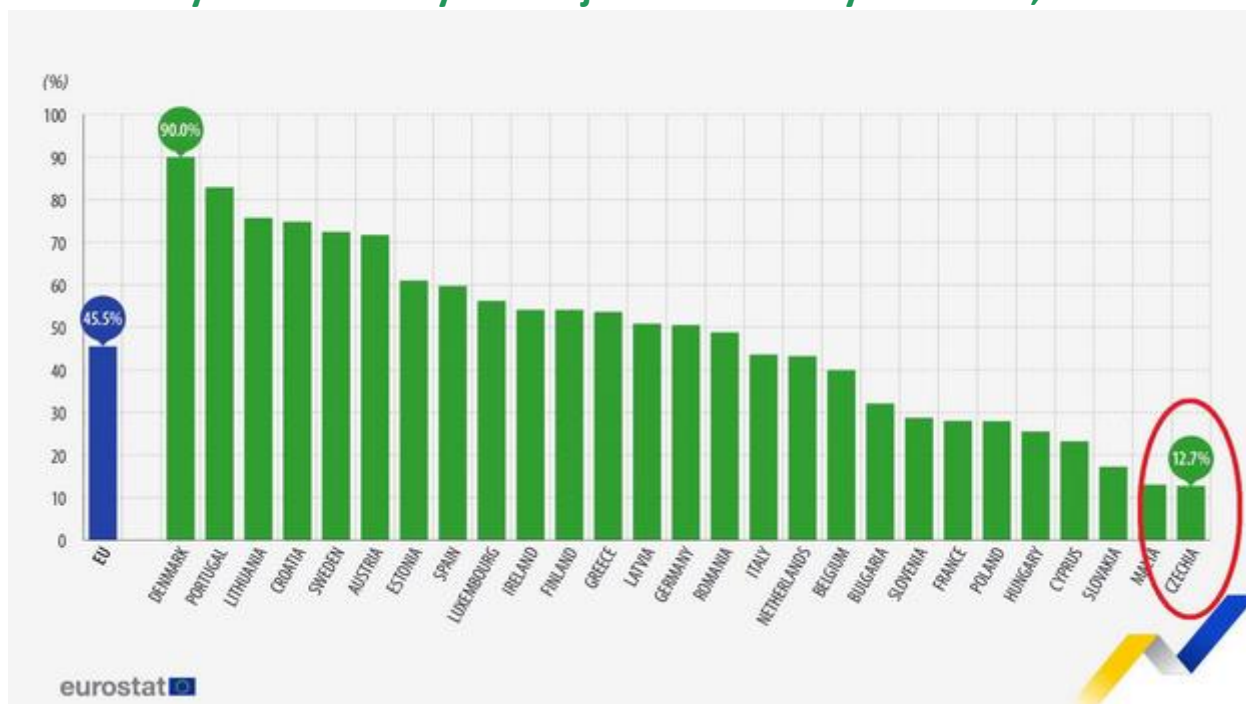
“Potřebujeme dotáhnout povolování, transparentní rovné podmínky pro všechny, v povolování i podpůrných nástrojích, upřednostovat vyvolené, velké či komunitní. Potřebujeme zejména standardní povolování, uplatnitelné případně i v akceleračních oblastech aby to nebyli ostrůvky pro muzejní technologii, vyřešit například jednotné celoplošné principy přístupu k ochraně krajinného rázu či odblokovat bariéry například pro fotovoltaiku v památkových zónách. “ dodal Štěpán Chalupa.

„ČR dlouhodobě podceňuje význam OZE, které posilují energetickou bezpečnost a nezávislost a jejich decentrální výroba přináší ekonomický profit statisícům občanů a konkurenční výhodu firmám. Vlastní výroba a spotřeba elektřiny z OZE by se měla stát strategickou a bezpečnostní prioritou státu. Doba, kdy hlavní motivací k instalaci OZE byly dotace, je pryč. Komora OZE navrhuje státu postupně využít ke zrychlení rozvoje OZE ekonomické nástroje, např. snížení DPH na technologie, snížení DPH na elektřinu, biomasu a bioplyn, slevu na dani z příjmu DPFO či zrychlené odpisy pro podnikatele. “ říká hlavní poradce Komory OZE Martin Bursík.

Podle tiskové zprávy Komory obnovitelných zdrojů energie

GRAF MĚSÍCE

Podíl elektřiny z obnovitelných zdrojů na celkové výrobě v EU, 1. čtvrtletí

Vědecké důkazy nepotvrzují, že by větrné elektrárny představovaly významné zdravotní riziko

Současné vědecké poznatky nepotvrzují, že by hluk, infrazvuk nebo další aspekty provozu větrných elektráren představovaly významné zdravotní riziko pro obyvatele žijící v jejich okolí. Na dnešním online brífinku pořádaném Klimatickou koalicí a Hnutím DUHA to uvedli lékaři, lékařky a další odborníci. Upozornili zároveň, že mnohem závažnější dopady na zdraví mají změna klimatu, znečištění ovzduší způsobené spalováním fosilních paliv nebo automobilovou dopravou.

Odborníci a odbornice představili aktuální poznatky medicíny a vědeckých studií o vlivu větrných elektráren na lidské zdraví. Shodli se, že při dodržování platných hygienických limitů neexistují přesvědčivé vědecké důkazy o tom, že by provoz větrných elektráren způsoboval zdravotní potíže kvůli hluku, infrazvuku, elektromagnetickému záření, mikročasticím nebo chemickým látkám. Zároveň upozornili, že při hodnocení zdravotních dopadů energetiky je důležité porovnávat jednotlivé zdroje mezi sebou. [Zdravotní zátěž způsobená spalováním uhlí](#), znečištěním ovzduší nebo dopady změny klimatu je podle současných [vědeckých poznatků](#) výrazně vyšší než případné negativní vlivy větrných elektráren. Například uhelná elektrárna vypustí při spalování 14 000 krát více mikroskopických částic na jednotku vyrobené elektřiny, než odletí při obrušování lopatek větrných elektráren. Uhelná elektrárna Počerady při výrobě přibližně 3 500 GWh elektřiny ročně vyprodukuje podle [Integrovaného registru znečišťování](#) zhruba 153 735 gramů mikročastic, což odpovídá přibližně 43 000 gramů na 1 GWh. Oproti tomu větrná elektrárna uvolní vlivem abraze lopatek zhruba 3 gramy materiálu na 1 GWh vyrobené elektřiny, jak ukázala [studie provedená v r. 2024 Dánskou](#)

[technickou univerzitou \(DTU\).](#)

Na online brífinku vystoupil MUDr. Miroslav Šuta z Centra pro životní prostředí a zdraví, odborník na hodnocení environmentálních zdravotních rizik, který představil současné vědecké poznatky o vlivu větrných elektráren na zdraví, hluku a nejčastějších mýtech spojených s jejich provozem. Dále Dr. Marie Bourne, MSc., lékařka a vysokoškolská pedagožka zaměřená na vztah mezi změnou klimatu a lidským zdravím. Ve svém vystoupení se věnovala zdravotním dopadům různých zdrojů energie, infrazvuku a nocebo efektu. A RNDr. Jiří Koželouh, programový ředitel Hnutí DUHA, představil možnosti rozvoje větrné energetiky v České republice s respektem k ochraně zdraví lidí i přírody.

Vystupující zdůraznili také význam kvalitního plánování staveb, respektování hygienických předpisů a otevřené komunikace s místními obyvateli.

Dr. Marie Bourne, MSc., lékařka a vysokoškolská pedagožka na 3. lékařské fakultě Univerzity Karlovy, říká: „V současné době máme k dispozici rostoucí množství recenzovaných vědeckých článků věnovaných této problematice. Dostupné vědecké důkazy dokládají, že elektromagnetické pole, blikání, nízkofrekvenční hluk ani infrazvuk z větrných turbín nemají vliv na lidské zdraví. S reportovanými potížemi můžou souviset subjektivní proměnné – postoje a [očekávání](#), které mohou prostřednictvím [nocebo efektu](#) přispívat k dalším zdravotním potížím. Je proto možné, že určitá část populace bude pociťovat potíže i v případě, že budou dodržovány hygienické limity. Důležitou roli proto hraje jasná a věrohodná komunikace ze strany úřadů i vědecké komunity, která pomáhá snižovat obavy a předcházet vzniku dalších zdravotních obtíží.“

MUDr. Miroslav Šuta, předseda Centra pro životní prostředí a zdraví, říká: „Z hlediska ochrany zdraví je nutné zaměřit pozornost zejména na hluk, který v Evropě představuje významné zdravotní riziko. Podle Evropské agentury pro životní prostředí (EEA) jsou v EU nadměrnému hluku vystaveny miliony lidí, ale jedná

se hlavně o hluk způsobený silniční, železniční a leteckou dopravou. V Česku se hluková zátěž týká stovek tisíc lidí žijících v blízkosti silnic, dálnic a železničních tratí. Pro hluk z větrných turbín bylo vydáno Světovou zdravotnickou organizací (WHO) doporučení, podle kterého by pro ochranu zdraví nemělo vystavení hluku přesáhnout 45 dB Lde, tj. vážená průměrná hladina hluku za celých 24 hodin.

Dostupné epidemiologické studie nenalezly zvýšení zdravotních rizik, jež by souvisely s provozem větrných elektráren. V Dánsku, které bylo průkopníkem v oblasti větrné energetiky a které dodnes patří ke špičkám v oboru, byl studován vliv na zdraví desítek až stovek tisíc lidí. Šlo například o možný vliv života v blízkosti větrné turbíny na výskyt infarktu myokardu (srdečního infarktu) nebo cukrovky. A souvislost se nenašla.“

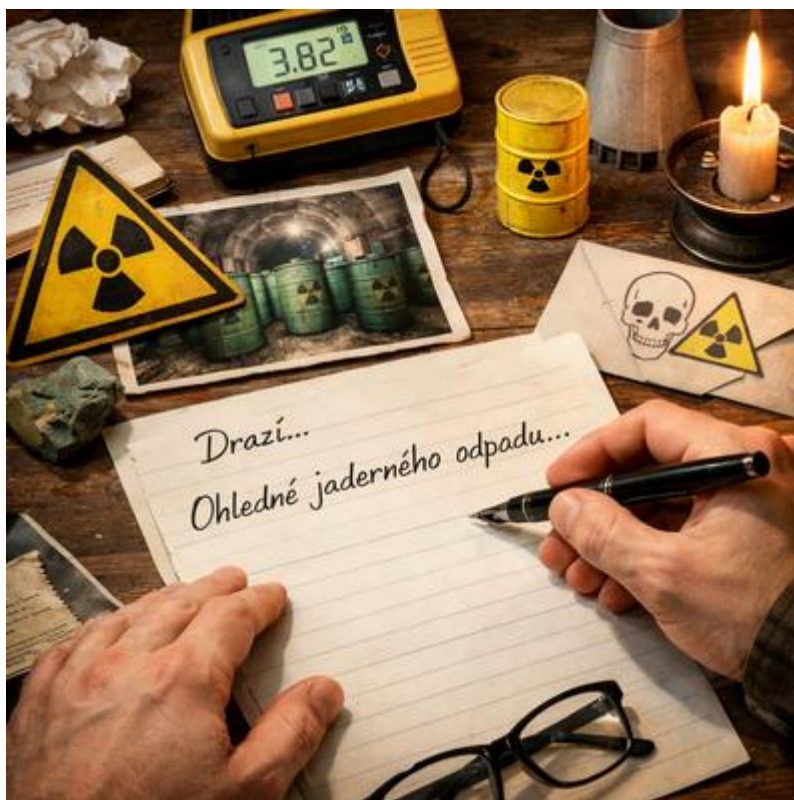
Jiří Koželouh, vedoucí energetického programu Hnutí DUHA, říká: „Větrné elektrárny lze, na rozdíl od uhelných či plynových, provozovat bez negativních dopadů na lidské zdraví a přírodu. Základem je správné umístění a provozování splňující hlukové limity a podmínky pro ochranu ptáků či netopýrů. Zároveň investoři musí od začátku otevřeně jednat s místními lidmi a obcemi. Praxe ukazuje, že nejlépe přijímané jsou ty projekty, kde dochází k zapojení obcí a obyvatelstva již do přípravy projektů či z nich mají levnou elektřinu.“

Tisková zpráva Hnutí DUHA

Šok: Ministerstvo životního prostředí se rozhodlo neposuzovat plán, jak Česko naloží s radioaktivním odpadem

Ministerstvo životního prostředí rozhodlo, že návrh „Koncepce nakládání s radioaktivním odpadem a vyhořelým jaderným palivem v České republice (aktualizace pro období 2025 až 2035 s výhledem po roce 2050)“ nebude dále posuzován podle zákona o posuzování vlivů na životní prostředí. Protože realizace koncepce může mít významné vlivy na životní prostředí a život lidí, hodnotí Platforma proti hlubinnému úložišti tento krok ministerstva jako účelový v rozporu s evropskou směrnicí, ale i Aarhuskou úmluvou. Zvážíme proto podání stížnosti pro porušení směrnice i úmluvy. Ministerstvo svým postupem odmítlo požadavky a výhrady 26 obcí, 12 spolků a 55 občanů, kteří se k posuzování na výzvu úřadu vyjádřili v dubnu v rámci tzv. zjišťovacího řízení SEA.

Ministerstvo tvrdí, že koncepce nebude mít významný vliv na životní prostředí a veřejné zdraví. Ve skutečnosti výrazné urychlení plánovaného harmonogramu přípravy hlubinného úložiště na polovinu oslabuje možnost dostatečně prozkoumat a zhodnotit geologické prostředí, které tvoří rozhodující bezpečnostní bariéru, a tím zvyšuje pravděpodobnost i závažnost potenciálních vlivů na životní prostředí a zdraví obyvatel dotčených obcí. Dosud platná koncepce počítala s výběrem finální lokality pro úložiště v roce 2025 a jeho zprovozněním

do roku 2065, nový návrh zkracuje tuto dobu o dvacet let. K výběru finální lokality má dojít do roku 2030 a ke zprovoznění úložiště k roku 2050.

Podstatné navýšení množství vysoceaktivního odpadu v důsledku ambiciózního jaderného programu české vlády zase zvyšuje riziko, že v Česku budou muset vzniknout hlubinné úložiště až dvě se všemi odpovídajícími dopady. Návrh koncepce navýšil oproti té stávající o polovinu množství vysoceradioaktivního vyhořelého jaderného paliva z 9 tisíc tun na 14,5 tisíce tun, oznámený delší provoz Dukovan na celkových 80 let znamená ale ještě větší množství vysoce i méně radioaktivních odpadů. Státní úřady již odmítly vyřadit z plánu vznik tzv. záložní varianty hlubinného úložiště s odůvodněním, že by mohly vzniknout úložiště dvě.

Přístup dnešního aparátu Ministerstva životního prostředí ostře kontrastuje s postupem v minulosti, kdy předchozí verze české vládní koncepce nakládání s radioaktivním odpadem a vyhořelým jaderným palivem byly vždy hodnoceny plným procesem v souladu se zákonem. Ministerstvo dokonce odmítlo splnit závaznou podmínku ze svého souhlasného stanoviska z roku 2017 [6]: „V případě zásadních změn Koncepce provést opětovné posouzení v rámci procesu SEA. Takovou zásadní změnou by bylo např. rozšíření seznamu o novou kandidátní lokalitu pro konečné HÚ (např. o ETE jih a EDU západ, která jsou v současné době předmětem předběžného šetření).“ K rozšíření o lokalitu Janoch (původně ETE jih) totiž skutečně došlo rozhodnutím vlády 21. prosince 2020.

Ministerstvo ke koncepci zmiňuje, že: „nemá jasně vymezenou analytickou, strategickou a implementační část ... převážná část textu jednotlivých kapitol má popisný charakter“. To vnímáme rovněž kriticky, protože předkladatelé nevyhodnocují přínosy a dopady jiných variant, které lze pro řešení problému vyhořelého jaderného paliva zvažovat, než je výstavba hlubinného úložiště. To mělo plné hodnocení napravit.

Michael Forman, mluvčí Platformy proti hlubinnému úložišti a starosta města Horažďovice z lokality Březový potok řekl: „*Jsmo hluboce znepokojeni způsobem, jakým stát pokračuje v řešení problematiky nakládání s radioaktivními odpady a vyhořelým jaderným palivem. Za nepřijatelné považujeme rozhodnutí, že aktualizace Koncepce nakládání s radioaktivními odpady a vyhořelým jaderným palivem nebude posuzována v procesu SEA, přestože došlo ke změně Státní energetické koncepce ve věci rozšíření jaderné energetiky a navýšení předpokládaného množství vyhořelého jaderného paliva. Tyto změny, spolu se značným zdržením při průzkumných pracích nepochybně ovlivní i harmonogram výběru lokality a výstavby hlubinného úložiště. Rozhodnutí neprovést SEA proto vnímáme jako oslabení transparentnosti celého procesu a omezení možnosti veřejnosti podílet se na rozhodování o jednom z nejvýznamnějších dlouhodobých projektů státu. Z těchto důvodů nejspíše podáme podnět Evropské komisi k prověření souladu tohoto postupu s evropskou legislativou.*“

Tisková zpráva Platformy proti hlubinnému úložišti

ZELENÉ PERLY KONČÍ

Třicet let se Zelenou perlou – od Václava Klause k Petru Macinkovi

Děti Země dne 27. června 2025 zveřejnily výsledky 30. ročníku ankety Zelená perla o antiekologický výrok, o nichž hlasovalo osmdesát osob z celkových devadesáti dvou členek a členů komise. Veřejnost předtím zaslala třicet pět výroků od devatenácti osob a komise pak bodováním rozhodla o pořadí finálové osmnáctky. Je proto jisté vhodné si po roce tyto výsledky a vybrané vítěze minulých let připomenout a také upozornit na aktuální souvislosti.

Cílem ankety Zelená perla, která se pro úvodní ročníky 1995 a 1996 jmenovala o Nejpitomější výrok z oblasti životního prostředí, je ironickou formou upozorňovat na osoby, které odmítají či zlehčují ochranu životního prostředí i samotné ochránce přírody, takže shromažďuje a hodnotí „slovní plácání“ politiků, podnikatelů, úředníků a dalších profesí. Během třiceti let se Dětem Země podařilo za roky 1995 až 2024 nasbírat neuvěřitelných jeden tisíc tři sta šedesát osm antiekologických výroků.

Na ministerstvu musí téct zelená krev

Zelenou perlu 2024 získal jednoznačně předseda strany Motoristé sobě Petr Macinka, který se svými dvěma výroky dokonce obsadil první dvě místa. Stejný výsledek dosud měli „podzimní“ ministr životního prostředí za ODS Pavel Drobil (2010) a prezident Miloš Zeman (2014).

První místo si Petr Macinka vysloužil za tuto svou odpověď v článku s názvem „Poteče zelená krev. Chceme porazit ODS a vládnout, říká šéf Motoristů Macinka“ z prosince 2024, v níž nastínil, které ministerstvo by strana po případně úspěšných sněmovních volbách v říjnu 2025 chtěla mít a co by v něm ihned udělala: „Odideologizovat MŽP by pro nás určitě bylo zajímavým projektem. Kdyby jej získali Motoristé, asi by chvíli tekla zelená krev, ale pak by skončila doba všemožných blokád a obstrukcí, nejenom při stavbách silnic a dálnic.“

ZELENÁ PERLA ROKU 2024

Petr Macinka

předseda strany Motoristé sobě

„Odideologizovat MŽP by pro nás určitě bylo zajímavým projektem. Kdyby jej získali Motoristé, asi by chvíli tekla zelená krev, ale pak by skončila doba všemožných blokád a obstrukcí, nejenom při stavbách silnic a dálnic.“

(z odpovědi na otázku, jaké ministerstvo by předsedu strany Motoristů sobě hlavně zajímalo)

z článku Poteče zelená krev. Chceme porazit ODS a vládnout, říká šéf Motoristů Macinka

https://www.idnes.cz/volby/petr-macinka-motoriste-politika-volby-filip-turek-ods.A241208_183414_domaci_stud.9.12.2024

Na druhé místo komise umístila tuto Macinkovu úvahu o ochraně klimatu, která se objevila ve stejném rozhovoru: „Představa, že je možné klima na Zemi ovlivňovat nebo stabilizovat, je naivní, falešná a nevědecká.“

Petr Macinka pak v září 2025 ve svém rozhovoru tyto své názory hájil takto: „Když jsem mluvil o ministerstvu životního prostředí, zmiňoval jsem to... jelikož tam vnímám největší problém. Je tam největší zhmotnění sebedestrukčních trendů.... Zhmotňují se tam všechny ty emisní povolenky, klimatické bláboly, veškerá blokáda dopravy, průmyslu, zemědělství, místního rozvoje a všeho ostatního... bylo třeba udělat v první řadě nějakou ideologickou čistku... Také jsem si za tyto výroky v rozhovoru pro iDNES.cz vysloužil úžasné ocenění Zelená perla od jedné ekoteroristické organizace, na což jsem pyšný.“

Třetí místo za rok 2024 získal poslanec a předseda hnutí ANO Andrej Babiš, který v článku s názvem „Je to poslední šance vyhnat ekofanatiky. Babiš o Green Dealu a eurovolbách“ z února 2024 kritizoval Zelenou dohodu jako paskvil, který je nutné po volbách do Evropského parlamentu změnit: „Nemůžeme jen jít na ruku pošahaným klimatickým aktivistům, kteří by nás všechny nejraději nahnali do jeskyní, zakázali nám jezdit autem, létat na dovolenou, topit dřevem a diktovali nám, co máme jíst.“

V této souvislosti je nutné připomenout, že Andrej Babiš anketu vyhrál celkem dvakrát. Zelenou perlu 2013 získal za tento výrok: „My se jednou asi z té demokracie poděláme, všichni. Jak jinak totiž vysvětlit to, že se tu k dálnici vyjadřuje jezevec, ekologický terorista a taky každý starosta chce mít výjezd...“

A Zelenou perlu 2019 pak za tuto svou bizarní sebechválu: „Ale my v Čechách máme rádi přírodu. Máme obrovský program na vodu. My chceme zasadit deset miliónů listnáčů. Kůrovec nám žere lesy. My chceme

znovu motýle. A ty včely mají rády tu řepku. Můžou si kecat novináři, co chtějí. Mají. Je to pravda. Jsem byl v Lysé nad Labem na výstavě.“

Pikle k rozvrácení státní ochrany přírody

Anketa Zelená perla 2024 samozřejmě zachytila i názory řady politiků, kteří se po sněmovních volbách v říjnu 2025 stali součástí koalice vládnoucích šesti stran. Jde o tyto další tři osoby a jejich vybrané výroky.

Na osmé místo se v anketě dostal tehdejší místopředseda Sněmovny a stínový předseda vlády a současný ministr průmyslu a obchodu a poslanec za hnutí ANO Karel Havlíček, a to za tento výrok v rozhovoru „Havlíček: V Green Dealu jde o prachy, ne o klima“ z ledna 2024: *„Postavit všechno na obnovitelných zdrojích zní sice krásně, ale pokud je někdo alespoň pogramotný a nechá si udělat analýzu, co by to obnášelo ve smyslu přenosové soustavy, distribuční soustavy, takzvaných stabilních a nestabilních zdrojů, tak dojde k závěru, že to u nás prakticky nejde.“*

Dvanácté místo získal jednatel společnosti Art of Performance s.r.o. a kandidát na poslance Evropského parlamentu za Přisahu a Motoristé a nyní vládní zmocněnec a poslanec za Motoristé sobě Filip Turek (nestr.), a to za toto své tvrzení v článku „Zákaz výroby aut se spalovacími motory je zvěrstvo“ miní Turek za Přisahu a Motoristé sobě“ z května 2024: *„Green Deal je klimatismus, není to ochrana přírody.“*

Čtrnácté místo se pak podařilo obsadit předsedovi Svobodných a současnému poslanci Liboru Vondráčkovi, který v článku „Svobodní se ostře pustili do ekologických aktivistů kvůli přehradě“ ze září 2024 uvádí, jaké kroky hodlá jeho strana po sněmovních volbách v roce 2025 realizovat, pokud se strana stane součástí vlády (což se i stalo): *„Svobodní plánují provést ve stavebním zákoně takové změny, aby zelení aktivisté jako Děti Země nemohli blokovat podobné stavby. Navrhujeme, aby se v rámci řízení tyto politické neziskovky nemohly odvolávat vícekrát než jednou a jedině v prvním stupni.“*

Současný vládní proud politické diskuse o státní a nestátní ochraně životního prostředí je tedy nutně vnímat jako toxický, neboť se do popředí dostávají nejen absurdní názory, ale i obskurní. Šíří je nejen antiekoologicky vyhocení zástupci hlavních politických stran, ale zejména se svou agresivní a urážlivou mediální politikou zástupci stran malých. Strany typu Zelených se tak se svými věcnými a politicky umírněnými názory do veřejného prostoru dostávají jen obtížně.

Ekologie není věda, žádné ničení planety nevidím

Za nejúspěšnějšího účastníka ankety Zelená perla lze ale považovat bývalého prezidenta, bývalého předsedu české vlády a bývalého předsedu ODS Václava Klause, který je majitelem nejen Zelené perly za roky 1995, 2005 a 2007, ale ještě má titul Ropák 1993 za největšího ničitele životního prostředí.

Václav Klaus vyhrál první ročník ankety za tento svůj výrok, který pronesl na své přednášce v aule Univerzity Palackého v Olomouci dne 24. dubna 1995 a který je jistě součástí mnoha učebnic jako důkaz politické arogance a lidské zlovolnosti: *„Ekologie není věda. S vědou nemá nic společného. Je to ideologie.“*

Zelenou perlu 2005 následně získal za tento výrok: *„Občanská společnost je polemika se svobodnou společností! A je povinností každého demokrata ze všech svých sil, do konce svých věků proti ní bojovat!!!“* A Zelenou perlu 2007 pak obdržel za toto iracionální tvrzení: *„Žádné ničení planety nevidím, nikdy v životě jsem neviděl a nemyslím, že nějaký vážný a rozumný člověk by to mohl říci.“*

Ovšem za rok 2024 už na Václava Klause zbylo jen deváté místo, a to za jeho dlouhodobou kritikou Zelené dohody, jak dokládají tyto jeho výplody v článku s názvem „Trh zdegeneroval, Green Deal je jedním z největších omylů. Je třeba zásadní změna“ z prosince 2024: *„Green Deal je jedním z největších omylů současné politiky. Je to zcela protitržní iniciativa, která poškozuje nejen ekonomiku, ale i svobodu trhu.“*

Klimatická krize prý skončila

Pokud srovnáme obsah vítězných antiekologických výroků Václava Klause (1995, 2005 a zejména za rok 2007) a Petra Macinky (2024), tak je zřejmé, že po třiceti letech vznikl jakýsi ideologický bludný kruh. Mezi oběma politiky totiž panuje vysoká názorová shoda, že závažné ekologické problémy, včetně důsledků zrychlujících se globálních změn klimatu, není nutné zodpovědně a přednostně řešit, neboť jde jen o umělý aktivistický konstrukt.

A to se týká i jejich kritiky evropské Zelené dohody, kterou tito politici ruku v ruce třeba s oficiálním maskotem Motoristů sobě Filipem Turkem (nestr.) účelově považují za jakousi progresivistickou pseudoliberalní ideologii. Dohoda se přitom snaží reagovat na nevratnou a zrychlenou změnu klimatu a ztrátu biodiverzity, kterou způsobuje lidská civilizace, takže je nutné snížit naši závislost na fosilních palivech, což se týká nejen energetiky, průmyslu a dopravy, ale i neudržitelného velko-zemědělství. Navíc se její principy dávno v praxi realizují.

Studnice antiekologických moudr

Jak již bylo uvedeno, tak cílem ankety Zelená perla o antiekologický výrok je od roku 1995 ironicky upozorňovat na osoby, které odmítají či zlehčují ochranu životního prostředí a ochránce přírody. Během třiceti let do roku 2024 tak vznikl unikátní archív jednoho tisíce tři sta šedesáti osmi tvrzení a názorů.

Patří ale ještě připomenout, že za roky 1992 až 2021 probíhala souběžná anketa Ropák o antiekologický čin, jejímž cílem bylo zase upozorňovat na osoby, které podporují, prosazují, realizují nebo již realizovaly nějakou koncepci, program, plán, stavbu nebo zákon či jiná pravidla v rozporu se zájmy ochrany životního prostředí.

Titul Ropák 1992 v prvním ročníku ankety získal ředitel bratislavského podniku Vodohospodářská výstavba Július Binder a Ropáka 2021 v posledním třicátém ročníku obdržel ministr životního prostředí a poslanec za hnutí ANO Richard Brabec. Jako jediná žena má Ropáka Klára Dostálová, a to za rok 2019. Anketa za roky 1992 až 2021 nashromáždila úctyhodných sedm set osmdesát osob, které byly veřejností navrženy za nějaký antiekologický čin.

Vrátíme-li se k anketě o antiekologický výrok, tak se svými názory se nejtrapnějším stal Ropák 1993 Václav Klaus (ODS), neboť anketu Zelená perla vyhrál za roky 1995, 2005 a 2007. Druhým v pořadí je Andrej Babiš (ANO), který ji vyhrál za roky 2013 a 2019. Jistě také nepřekvapí, že vítězi ankety jsou i dva ministři životního prostředí, a to za ODS a za ANO, což jsou strany, které se „papírově“ sice tváří jako silní ideoví soupeři, nicméně ve zlehčování ochrany životního prostředí a činnosti ekologických spolků jsou si značně podobné.

Pavel Drobil jako bývalý ministr životního prostředí a poslanec (ODS) má Zelenou perlu 2010 za tento výrok: *„Unie by měla přehodnotit svůj vztah k jádru. Bez toho, že jadernou energii prohlásíme za čistý, obnovitelný zdroj, nemáme šanci splnit dvacetiprocentní cíl podílu těchto zdrojů na výrobě elektrické energie, který si Evropa vytýčila.“*

Richard Brabec jako bývalý ministr životního prostředí a poslanec (ANO) obdržel Zelenou perlu 2020 za tento názor: *„Přehnaný aktivismus vráží do společnosti velký klín a je v té morální rovině téměř stejně tak nebezpečný jako samotná klimatická změna.“*

Mezi výroky lze ovšem najít i takové, které vystihují i samotnou dobu, nikoliv jeho nositele. Mezi ně lze kupříkladu zařadit zjištění pracovníka Kriminalistického úřadu Policejního prezidia ČR Rudolfa Zemana, které se v roce 2000 objevilo ve sborníku přednášek Ministerstva vnitra s názvem „Role policie v boji proti rasismu a xenofobii“: *„Radikální ekologové jsou problémem vzhledem k tomu, že hesla, která propagují, jsou většinou pravdivá a mají podporu veřejnosti, ale i policistů.“*

Druhým příkladem může být výrok ředitele Správy NP a CHKO Šumava a Ropáka 2011 Jana Stráského, který jako státní úředník dostal Zelenou perlu 2011 za tento nihilistický postoj, který tehdy odrážel tehdejší

vládnutí ODS: „Zákon je dodržován tím, že bude neustále porušován, ale jeho porušování bude kryto jím umožněnými výjimkami.“

Zelenou perlu dokonce získala i žena, a to místopředsedkyně hnutí Švýcarská demokracie Pynelopi Cimprichová, která v září 2021 v rozhlasové předvolební debatě do Sněmovny k tématu ochrany klimatu sdělila toto své groteskní zjištění: „Rostliny potřebují kysličník uhličitý na fotosyntézu, aby vyráběly kyslík. Nevím, jak dalece se chce tento kysličník uhličitý snížit... A z čeho budou ty rostliny žít? Z čeho nám budou vytvářet kyslík?“

Anketa Zelená perla se během třiceti let stala kronikou proměny názorů české společnosti na ochranu životního prostředí i na samotné jeho ochránkyně a ochránce, takže představuje studnici antiekologických českých moudr naší novodobé historie. Současně je i svědectvím kuriózních postojů k životnímu prostředí významných hybatelů mediálního prostoru.

Zásadní také je, že po třiceti letech se politicko-mediální svět výrazně změnil, neboť své místo mají také tekutá a bezbřehá sociální média. Na hloupé či pitomé názory o ochraně životního prostředí různých anti-eko žvanivých slimejšů je tedy nutné stále upozorňovat, a to i třeba každou hodinu, pokud ve veřejném prostoru tak často zazní. Proto také nezbývá, než odhodlaně zvolat: „S mečem v ruce vstříc k dalším bojům!

Miroslav Patrik

OŽIVENÉ STEZKY aneb hry v přírodě

KRAJSKÁ SÍŤ ENVIRONMENTÁLNÍCH CENTER

Sít Krasec i pro Vás milí čtenáři rozjela na svých webových stránkách sekci Šetrná turistika a sekci Oživené stezky. V těchto sekcích najdete zajímavé turistické destinace v jižních Čechách, přírodní zajímavé lokality, ale i o špetku více osvěty v ochraně přírody a zároveň také triky, jak v přírodě přežít, pokud náhodou šlápnete na pomyslný bludný kámen. Oživené stezky Vás a Vaše děti zábavnou

formou seznámí s jedinečností místa, které jste se rozhodli navštívit.

Začíná léto a s ním i vedra a chuť se vykoupat. Navštivte Veselské pískovny a s vykoupaním stihnete poznat i jednu ze zajímavých lokalit jihočeského regionu.

Veselské pískovny

Veselské pískovny nabízejí celodenní výlet s přírodním koupáním, rybařením, objevováním ohrožených rostlin a živočichů a naučnou stezkou.

Pískovny tvoří soustava pěti velkých jezer – Veselí, Veselí I, Horusice, Horusice I a Vlkovská pískovna. K hlavním turistickým lákadlům patří naučná stezka, která má celkem čtrnáct zastavení s informačními tabulemi a začíná na parkovišti mezi jezery Veselí a Vlkovská pískovna. Tabule se zabývají především ochranou přírody či zajímavými skupinami rostlin a živočichů, ale i CHKO Třeboňsko nebo historií krajiny a okolních obcí. Délka obousměrné naučné stezky je asi 7 km, dá se však absolvovat pouze její část. Pokud nechcete procházet celou stezkou, doporučujeme projít její trasu od parkoviště k Vlkovskému přesypu. Cestou můžete prozkoumat malé pískovničky, které uvidíte po levé straně stezky. Probíhá zde cílené vytváření tůňek, v nichž můžete

pozorovat například několik druhů obojživelníků – celoročně především zelené skokany, na jaře i čolky nebo kuňky. Na suchých i vlhkých písčínách s rozvolněnou vegetací rostou ohrožené rostliny, třeba plavuňka zaplavovaná nebo masožravá rosnatka okrouhloolistá.

Zajímavé a ohrožené druhy najdete také na zdejších plážích, např. maličkou rostlinku nahoprutku písečnou, samotářské včely nebo mravkolvy hloubící v jemném písku trychtýřky na lapání hmyzu. Koupání a opalování tady působí blahodárně nejen na lidi, ale i na přírodu, konkrétně na rostliny a živočichy otevřených písků a suchých

trávníků. Rekreaanti sešlapem vegetace omezují zarůstání ploch a udržují vhodné podmínky pro mnoho druhů. Pokud tedy zavítáte za koupáním na Veselské pískovny, můžete si být jistí, že kromě relaxace pomůžete ohroženým druhům. Možná je objevíte hned pod plážovou dekou.

Časová náročnost: 2 - 3 hodiny

Dostupnost: Okruh trasy je nenáročný, cestou se dá koupat. Trasu lze absolvovat za každého počasí. První polovina trasy se hodí i pro kočárky. Od Vlkovského přesypu (tabule č. 7) vede cesta po okraji pole a dále je nesjízdná.

Odkaz na lokalitu na webu Krasce najdete zde: <https://www.krsec.cz/tipy-na-vylet/veselske-piskovny>

Vybrala pro vás Romana Panská

Jihočeský kraj

Krsec a jeho aktivity jsou podpořeny Jihočeským krajem.

POZVÁNKY NA AKCE

Exkurze z cyklu Přírodou krok za krokem

Sobota 15. 8.

Houby mykologické rezervace Luční u Sez. Ústí a dalších hrází rybníků v Turoveckém lese

exkurze kolem rybníků Nový Kravín a Starý Kravín do národní přírodní památky Luční – nejstaršího mykologického chráněného území v ČR

vedoucí: Pavel Špínar (správce NPP Luční, Tábor) sraz: 9:00, Sezimovo Ústí II, zastávka MHD Kovosvit (49.3769N, 14.6994E, možnost dopravy z Tábora spojem MHD č. 17 s odjezdem v 8:45 z autobusového nádraží)

délka trasy: 5 km do NPP Luční, zpět individuálně stejnou cestou nebo přes hájovnu Nechyba či Kozí hrádek (možnost občerstvení)

pátek 21. 8.

Mezinárodní noc pro netopýry na hradě v Týnci nad Sázavou

pozorování kolonie netopýra velkého v hradní věži, přednáška s promítáním, vycházka k řece a sledování netopýrů ultrazvukovými detektory, ukázka ochočených handicapovaných netopýrů, doprovodný program pro děti

vedoucí: RNDr. Petra Schnitzerová, Ph.D. a Mgr. Eva Cepáková, Ph.D. (obě Česká společnost pro ochranu netopýrů)

sraz: 18:00, Týnec nad Sázavou, hrad (10 km severozápadně od Benešova, 49.8305N, 14.5930E)

s sebou: baterku

Koordinátor cyklu exkurzí Přírodou krok za krokem:

Miroslav Bažant – Blatské muzeum, tel. 734 570 333, bazant@husitskemuzeum.cz

Exkurze do divočiny 2026

20.–23. 8. 2026 Exkurze národním parkem České Švýcarsko: dědictví požáru v okolí Pravčické brány, soutěsky řeky Kamenice a skalní města na mnoho způsobů

22. 8. 2026 Exkurze napříč Modravskými slatěmi v národním parku Šumava

26.–31. 8. 2026 Velká exkurze napříč národními parky Šumava a Bavorský les

28.–30. 8. 2026 Exkurze napříč Šumavskými pláněmi: Modravské slatě, Březník a Ptačí potok

Více informací a přihlašování zde: <https://hnutiduha.cz/exkurze>

Voda v krajině

aneb Malé vodní nádrže, prameniště a podpora biodiverzity

Seminář se uskuteční v Českých Budějovicích 31. srpna 2026.

Hlavním cílem semináře je seznámit odbornou veřejnost s aktuální problematikou malých vodních nádrží, mokřadů a pramenišť, jejich ochrany, zakládání a vlivu na biodiverzitu. Seminář je určen především zástupcům státní správy a samosprávy, nevládních organizací a odborných firem, ale neuzavírá se ani dalším zájemcům o problematiku.

Lektoři (v abecedním pořadí):
Vojtěch Kolář (PřF JU & BC AV ČR),
Václav Křivan (ZO ČSOP Chaloupky),
Jiří Řehounek (Calla),
Šárka Sedláčková (PřF JU),
Kamila Vítovcová (PřF JU)
a další lektoři v jednání

Moderuje: Jiří Řehounek (Calla)

Místo konání: České Budějovice,
Přírodovědecká fakulta, budova B,
Branišovská 1760, místnost B2

Datum: 31. 8. 2026, 9:30

Seminář je pro účastníky zdarma, včetně drobného občerstvení. Během semináře bude pauza na oběd, který nebude organizován. Možnost objednání jídla je v jednání (před seminářem vás budeme včas informovat).

Odeslání závazné přihlášky: do 15. 8. 2025 na e-mail RehounekJ@seznam.cz (Jiří Řehounek). V přihlášce uveďte jméno účastníka, instituci a kontaktní telefon. Pokud budete přihlášení a z nějakého důvodu se nebudete moci semináře zúčastnit, dejte nám prosím vědět co nejrychleji.

Kontakt pro organizaci semináře: Jiří Řehounek – RehounekJ@seznam.cz, 605 066 898 (organizace, program)

Odborní garanti: Vojtěch Kolář & Jiří Řehounek

• **tůně • prameniště • těžební prostory • biodiverzita • obojživelníci •**
• **vodní hmyz • ryby • vodní rostliny • biologické invaze •**

Zelené úterky

Calla vás srdečně zve na besedu

Chudáci včeličky...

s Robertem Tropkem

z Přírodovědecké fakulty UK a Biologického centra AV ČR

Souvisí nějak včela medonosná s ochranou biodiverzity? Jak efektivně opyluje? Ubývají nám opravdu opylovači? Jak zobrazují jejich úbytek naše média? A co znamená slovo „beewashing“?

V úterý 15. září 2026 od 17:30 hod.

Klub Horká Vana, Česká 222/7, České Budějovice

Více informací:

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, Fráni Šrámka 35, České Budějovice

tel.: 384 971 930, calla@calla.cz, <http://www.calla.cz>

a také na <https://www.facebook.com/spolekcalla>

Projekt byl podpořen Jihočeským krajem v rámci sítě Krasec.

Jihočeský kraj

Zpravodaj Ďáblík pro své členy a přátele vydává:

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí

Naše adresa: Fráni Šrámka 35, 370 01 České Budějovice

Telefony: 384 971 930, 387 311 381 • **Fax:** 384 971 939

E-mail: calla@calla.cz • **Internet:** <http://www.calla.cz> • Calla je také na [Facebooku](#)

Naše konto: 3202800544 / 0600 GE Money Bank, pob. České Budějovice

IČO: 62536761

Články do dalšího čísla posílejte do 30. 8. 2026 na edvard.sequens@calla.cz.

Databázi odběratelů spravuje Romana Panská. Chcete-li se přihlásit k pravidelnému odběru Ďáblíka, pište na romana.panska@calla.cz. Nechcete-li naopak dostávat tento zpravodaj, napište nám a my Vás vymažeme z adresáře. Všechna starší čísla občasníku Ďáblík najdete na webových stránkách Cally.

Líbil se Vám Ďáblík? Pomozte nám s jeho šířením! Pošlete ho svým přátelům s nabídkou na pravidelný odběr do e-mailové schránky.

Můžete nám také přispět na vydávání.

Použijte číslo účtu 3202800544 / 0600 a variabilní symbol: 111.

Děkujeme